

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. президента Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н., професор

С.О. Короед
«23» _____ 2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дяченка Олександра Олександровича на тему «Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права 3 грудня 2021 року (протокол № 15)

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проектів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «22» липня 2025 року.

Присутні 11 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Короед Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Гаруст Юрій Віталійович – доктор юридичних наук, професор, заступник президента з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, доцент, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Дяченко Олександр Олександрович – *здобувач ступеня доктора філософії*.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачем Дяченко Олександром Олександровичем на тему «Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Луценко-Миськів Леся Ігорівна** – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Дяченка О.О. про результати дисертаційного дослідження. У своїй доповіді він обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначив мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосив на таких аспектах свого дослідження.

Нові виклики та ризики, зумовлені початком повномасштабної збройної агресії проти України, різним чином вплинули на функціонування вітчизняних ринків послуг. Серед таких відзначився стійкістю ринок

фінансових послуг, який стабільно функціонує в умовах непередбачуваності. Однак видима стійкість не може слугувати індикатором його реальних властивостей чи ефективності регуляторних процесів, адже у цьому випадку більшою мірою йде мова про адаптивність, аніж узгодженість функціонування усіх ланок, їхню захищеність та інституційну цілісність.

Окрім того, за зовнішньою стабільністю простежується низка інституційних, нормативних та організаційних проблем, обумовлених як продиктованими умовами воєнного стану, так і системними прорахунками вітчизняних суб'єктів політико-адміністративних функцій, які виявляються нездатними забезпечити ефективність процесів трансформації фінансового ринку, його розвиток у синергії з технологічними інноваціями та глобальними трендами цифровізації.

Головним при цьому постає питання захисту прав споживачів фінансових послуг, особливо небанківського сегмента, оскільки саме вони регулярно стикаються з прихованими формами інформаційного тиску або шахрайських дій через оманливий вплив реклами фінансових послуг, яка хоч і має тенденцію до спаду в контексті рекламної активності зареєстрованих надавачів небанківських фінансових послуг, проте активно використовується нелегальними суб'єктами, які діють поза рамками чинного законодавства, не обмежуючись рекламним.

Зазначене актуалізує питання забезпечення ефективності процедур здійснення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні, адже уразливість споживачів детермінується значною кількістю факторів, серед яких і рівень їхньої фінансової грамотності, і безпосередньо регуляторна спроможність держави до їх належного захисту.

Відповідно, спеціалізоване наукове вивчення питань доцільності переосмислення підходів до функціональної моделі здійснення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні має особливу актуалізацію, обумовлену не лише дослідницьким запитом, а й практичною необхідністю оновлення інституційних засад, удосконалення нормативної бази та впровадження дієвих організаційних процедур, здатних забезпечити прозоре та справедливе конкурентне середовище, що задовольняє особистий попит на задоволення конкретного різновиду фінансового інтересу споживача.

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає у визначенні юридичної природи адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні у спосіб ідентифікації його нормативної та функціональної складових, з'ясування особливостей реалізації превентивних і реактивних заходів здійснення захисту прав споживачів, а також обґрунтуванні напрямків удосконалення механізмів адміністративно-правового впливу у зазначеній сфері.

Для досягнення поставленої мети в дисертації потрібно виконати такі *завдання*:

- схарактеризувати роль реклами у функціонуванні ринків небанківських фінансових послуг в Україні;
- визначити поняття та зміст адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні;
- розкрити нормативні вимоги до реклами небанківських фінансових послуг в Україні;
- визначити зміст і сутність контрольно-наглядової діяльності у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні;
- сформулювати систему суб'єктів здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні;
- схарактеризувати процедури здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні;
- визначити правові наслідки порушення вимог законодавства про рекламу учасниками ринків небанківських фінансових послуг в Україні;
- розкрити зарубіжний досвід здійснення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг та можливість його адаптації в Україні;
- запропонувати напрямки вдосконалення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері організації та реалізації адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні.

Предмет дослідження – адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, що розкриває концептуальні особливості здійснення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

- виокремлено три паралельних дискурси наукової інтерпретації правового концепту «адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні» (самостійний, частковий і загальний) з узагальненням його сутнісної характеристики умовним розподіленням на нормативний та оперативний контекст, які репрезентують встановлення нормативних вимог (правил) виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні та реалізацію процедур контролю дотримання їхнього виконання, відновлення балансу соціальної справедливості у випадку виявлення відповідних порушень;

– обґрунтовується, що система суб'єктів здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні може бути представлена за теоретико-правовим підходом як сукупність представників організації та реалізації заходів державного контролю, нагляду та сприяння у відповідній сфері, що включає не лише основних регуляторів і Антимонопольний комітет, але й: 1) окремих органів виконавчої влади, які у межах компетенції та сфери свого відання реалізують загальнонаціональні або спеціалізовані повноваження у суміжних сферах, опосередковано впливаючи на перебіг досліджуваних процесів; 2) суб'єктів зміцнення глобальної фінансової стабільності, які впливають на формування наглядових практик у цій та дотичних сферах; 3) інших суб'єктів, які здійснюють превентивний контроль за дотриманням етичних, професійних та нормативних стандартів реклами (приміром, саморегулівні та медіаорганізації);

– запропоновано виокремлювати інституційний, нормотворчий та організаційний напрямки вдосконалення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні, які сукупно формують новий функціонально-цільовий підхід до забезпечення його ефективності, визначаючи самостійним явищем правової дійсності, що врегульовує окрему групу суспільно значимих та у деяких різновидах з таких – високо ризикованих суспільних відносин, у спосіб встановлення з боку держави оновлених нормативних правил, настанов і рекомендацій щодо виробництва, розповсюдження та споживання такої реклами, а також оптимізації контрольно-наглядових механізмів перевірки її відповідності законодавчим вимогам;

удосконалено:

– систему джерел об'єктивізації загальних і спеціальних нормативних вимог до реклами небанківських фінансових послуг в Україні, що сформована за комбінованим підходом, який поєднує національний та європейський регуляторні вектори;

– наукове розуміння процедур здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні як юридичного явища, що має два паралельних дискурси розвитку, які розкриваються через призму адміністративно-процедурного контексту або адміністративних, організаційно-функціональних та інформаційно-аналітичних підходів;

– науковий підхід до визначення складових елементів системи застосовних заходів впливу до надавачів небанківських фінансових послуг в Україні за порушення вимог законодавства про рекламу з диференціацією їх на основні та додаткові;

отримали подальший розвиток:

– наукові узагальнення, що в аспекті функціонування ринків небанківських фінансових послуг в Україні реклама може розглядатись як: 1) ключовий фактор зміцнення конкурентних позицій надавачів

небанківських фінансових послуг, роль та значення якого визначається через подвійний функціонально-цільовий підхід а) з позиції забезпечення прозорого та справедливого конкурентного середовища, здатного задовольнити особистий попит на задоволення конкретного різновиду фінансового інтересу споживача; б) в контексті безперервності процесу забезпечення фінансової доступності, де надавачі небанківських фінансових послуг мають не лише комерційну, а й соціальну орієнтацію; 2) інструмент дестабілізації їхнього розвитку як в загальному контексті, так і в частині зниження споживчої довіри до діяльності небанківських фінансових установ;

– наукові пропозиції виокремлювати загальні особливості здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні (наприклад, її формальна самостійність у межах процедур реалізації нагляду за ринковою поведінкою, сталість предмета перевірки, застосування реактивних і превентивних заходів впливу з боку регуляторів тощо) та спеціальні, специфіка яких визначається через відмінність регуляторних вимог для кожної з груп представників означеного сектору (приміром, диференціація підстав для позапланових інспекційних перевірок залежно від виду небанківської фінансової послуги);

– результати компаративістичного дослідження щодо здійснення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг, які свідчать про необхідність імплементації в Україні кращих зарубіжних практик, зокрема й щодо: 1) забезпечення більшої якості нормативного матеріалу; 2) розвитку інституту саморегулювання або співрегулювання; 3) оптимізації інформаційно-аналітичних та адміністративних процедур здійснення контрольно-наглядової діяльності у цій сфері; 4) функціонування спеціалізованого органу з контрольно-наглядовими та моніторинговими функціями у сфері фінансової реклами.

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі питання:

Запитання Шкарупи К.В.: Яким критеріям має відповідати реклама небанківських фінансових послуг?

Дяченко О.О.: Дякую за запитання. Реклама небанківських фінансових послуг має відповідати таким критеріям: 1) продавець рекламованого товару чи рекламодавець повинен мати статус надавача фінансових послуг або особою, що має право надавати такі послуги; 2) реклама повинна здійснюватись державною мовою та бути доступною споживачеві на території України, а її склад має відповідати практикам застосування законодавства; 3) реклама має узгоджуватись з основними принципами доброчесності (в етичному та антиконкурентному аспектах); 4) реклама не має справляти впливу на підсвідомість споживачів, пропагувати будь-які прояви дискримінації та неповаги; 5) реклама не має порушувати законодавства у сфері інтелектуальної власності. Водночас спеціалізовані вимоги до реклами

фінансових послуг передбачають, що така реклама: а) поширюється виключно при наявності у її складі номеру у реєстрі фінансових установ, відповідної ліцензії, дати її видачі та найменування органу, що видав ліцензію; б) має бути добросовісною та не містити інформації, що вводить в оману.

Запитання Гаруста Ю.В.: Окресліть основні заходи впливу з боку Національного банку України у разі виявлення ним порушень вимог законодавства про рекламу учасниками ринків небанківських фінансових послуг.

Дяченко О.О.: Дякую за запитання. Основними заходами впливу з боку Національного банку України у разі виявлення ним порушень вимог законодавства про рекламу учасниками ринків небанківських фінансових послуг в Україні є: 1) накладання штрафних санкцій; 2) письмове застереження про усунення порушень та/або вжиття заходів для усунення причин та умов, що сприяли вчиненню порушень; 3) обмеження, припинення реклами фінансових послуг. Проте зауважено, що обмеження, припинення реклами фінансових послуг, як відповідний захід впливу, має надзвичайно обмежене практичне застосування.

Запитання Сороки Л.В.: В якій формі реалізується контрольно-наглядова діяльність у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні?

Дяченко О.О.: Дякую за запитання. Провідною формою реалізації контрольно-наглядової діяльності у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні є проведення інспекційних перевірок на ринках небанківських фінансових послуг та окремо щодо професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках. Такі перевірки є плановими та позаплановими; виїзними та безвиїзними.

Запитання Короса С.О.: Окресліть систему суб'єктів здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг.

Дяченко О.О.: Дякую за запитання. Система суб'єктів здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні може бути представлена за теоретико-правовим дискурсом як сукупність представників організації та реалізації заходів державного контролю, нагляду та сприяння у відповідній сфері, що включає не лише основних регуляторів і Антимонопольний комітет, але й: 1) окремих органів виконавчої влади, які у межах компетенції та сфери свого відання реалізують загальнонаціональні або спеціалізовані повноваження у суміжних сферах, опосередковано впливаючи на перебіг досліджуваних процесів; 2) суб'єктів зміцнення глобальної фінансової стабільності, які впливають на формування наглядових практик у цій та суміжних сферах; 3) інших суб'єктів, які здійснюють превентивний контроль за дотриманням етичних, професійних та нормативних стандартів реклами.

Запитання Курило І.В.: Що ви розумієте під адміністративно-правовим

регулюванням реклами небанківських фінансових послуг?

Дяченко О.О.: Дякую за запитання. Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг слід розглядати як самостійне явище правової дійсності, що покликане сформувати нормативну базу та встановити необхідні стандарти і вимоги до реклами небанківських фінансових послуг, гарантії їхнього дотримання, а також процедури застосування уповноваженими суб'єктами коригувальних заходів з метою забезпечення конкурентоспроможного, відповідального, етичного та професійного середовища на ринках небанківських фінансових послуг в Україні.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що дисертація на тему «Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є результатом кропіткої науково-теоретичної діяльності. Тема дисертаційного дослідження Дяченка О.О. не викликає сумніву щодо її актуальності і важливості як для науки, так і для практики.

Структура та зміст роботи неодноразово узгоджувалися з науковим керівником. Складений план дослідження дозволив охопити всі ключові питання теми дослідження і досить повно та змістовно висвітлити їх. Цьому сприяло загалом правильне визначення мети, завдань, об'єкту і предмету дослідження, застосування необхідного наукового інструментарію.

Окрім того, обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації забезпечується активним використанням в роботі значного обсягу наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, а також ґрунтовним аналізом широкого кола нормативно-правових джерел національного законодавства у досліджуваній сфері.

Робота була виконана самостійно і автора можна вважати підготовленим науковцем. Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Олександром Олександровичем у повному обсязі.

Наукове дослідження Олександра Олександровича будується на системному підході до предмета дослідження, характеризується належним рівнем наукових узагальнень, що надало можливість розкрити тему у повному обсязі, запропонувати новий та удосконалити понятійний апарат, сформулювати відповідні науково-практичні рекомендації. Звертає на себе увагу також намагання дисертанта працювати на різних рівнях наукового дослідження – від фундаментального до науково-прикладного.

Структура роботи, виклад її тексту, оформлення здійсненні відповідно до вимог, які пред'являються до даного виду робіт.

Дисертант продемонстрував вміння логічно викладати думки, вести коректну полеміку з авторами, підсумовувати викладене висновками, пов'язувати теоретичні положення з потребами практики, робити законодавчі пропозиції та рекомендації прикладного характеру.

Результати дослідження належним чином апробовані, впроваджені в практику та відображені в необхідній кількості наукових публікацій.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Дяченко О.О. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Гаруст Юрій Віталійович – доктор юридичних наук, професор, заступник президента з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що актуальність дисертаційної роботи Дяченка Олександра Олександровича на тему «Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні» не викликає сумнівів.

Дяченко О.О. чітко та послідовно сформулював мету та завдання дисертаційного дослідження. Їх постановка та обґрунтованість дозволяють розкрити основний зміст теми. Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначені у відповідності до вимог МОН України та дозволяють всебічно проаналізувати поставлену проблематику, розкрити основний зміст теми.

Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Новизна підходів до вирішення ряду проблем, аргументованість в основних висновках відрізняють дослідження дисертанта.

При підготовці дисертаційного дослідження автором використана вагома бібліографічна база, вивчені чисельні джерела та акти законодавства, що знаходяться в безпосередньому зв'язку з предметом дослідження.

Структура дисертаційного дослідження є логічною, продуманою, зміст роботи відображає вузлові аспекти проблеми, що дозволило висвітлити їх глибоко і всебічно. Концептуально робота вибудована достатньо кваліфіковано, послідовність витримана від початку і до кінця.

Загалом дисертаційну роботу Дяченка Олександра Олександровича на тему «Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні, правові і практичні проблеми адміністративно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи*, відзначив, що дисертаційне дослідження, без сумніву, є актуальним на даному етапі розвитку нашої держави, містить багато позитивних аспектів, які досить широко та лаконічно розкриті в межах проведеної наукової роботи.

Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмету дослідження. Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто.

Дисертація Дяченка Олександра Олександровича на тему «Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні» є самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які сприяють досягненню основної мети дослідження – розкриттю концептуальних особливостей здійснення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні, а також обґрунтуванню напрямків удосконалення процедур його здійснення.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня

доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що дисертація Дяченка О.О. загалом справила позитивне враження, хоча і містить положення, які потребують додаткової аргументації.

Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що автор наукового дослідження Дяченко О.О. з поставленим завданням успішно впорався. Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів.

Дисертація, запропонована Дяченко О.О. характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структура повністю відповідає цілям і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором.

Аналіз результатів проведеного дисертаційного дослідження дає змогу стверджувати, що на захист винесено результати наукового пошуку, що мають концептуально новий підхід до питань, які були визначені в роботі. Тому дисертаційна робота Дяченка Олександра Олександровича на тему «Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні» заслуговує на рекомендацію до захисту.

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права, звертаючи увагу на достатню розробленість аналізованої проблематики, зазначив, що актуальність дисертації, яка розглядається, очевидна. У цьому зв'язку слід вказати, що проведене здобувачем дослідження вирізняється достатнім ступенем новизни. Положення та висновки дисертації є новими, науково обґрунтованими та достовірними.

Дисертація вирізняється послідовним викладом матеріалу, глибиною сформульованих думок, що свідчить про достатній рівень та наукову спроможність здобувача. Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Загалом дисертація Дяченка Олександра Олександровича на тему «Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні» відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендована для захисту в спеціалізованій вченій раді.

Дяченко О.О. висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одноголосно запропонували визнати дисертацію Дяченка Олександра Олександровича завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

**щодо дисертації Дяченка Олександра Олександровича на тему
«Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських
фінансових послуг в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії зі
спеціальності 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що нові виклики та ризики, зумовлені початком повномасштабної збройної агресії проти України, різним чином вплинули на функціонування вітчизняних ринків послуг. Серед таких відзначився стійкістю ринок фінансових послуг, який стабільно функціонує в умовах непередбачуваності. Однак видима стійкість не може слугувати індикатором його реальних властивостей чи ефективності регуляторних процесів, адже у цьому випадку більшою мірою йде мова про адаптивність, аніж узгодженість функціонування усіх ланок, їхню захищеність та інституційну цілісність.

Окрім того, за зовнішньою стабільністю простежується низка інституційних, нормативних та організаційних проблем, обумовлених як продиктованими умовами воєнного стану, так і системними прорахунками вітчизняних суб'єктів політико-адміністративних функцій, які виявляються нездатними забезпечити ефективність процесів трансформації фінансового ринку, його розвиток у синергії з технологічними інноваціями та глобальними трендами цифровізації.

Головним при цьому постає питання захисту прав споживачів фінансових послуг, особливо небанківського сегмента, оскільки саме вони регулярно стикаються з прихованими формами інформаційного тиску або шахрайських дій через оманливий вплив реклами фінансових послуг, яка хоч і має тенденцію до спаду в контексті рекламної активності зареєстрованих надавачів небанківських фінансових послуг, проте активно використовується

нелегальними суб'єктами, які діють поза рамками чинного законодавства, не обмежуючись рекламним.

Зазначене актуалізує питання забезпечення ефективності процедур здійснення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні, адже уразливість споживачів детермінується значною кількістю факторів, серед яких і рівень їхньої фінансової грамотності, і безпосередньо регуляторна спроможність держави до їх належного захисту.

Відповідно, спеціалізоване наукове вивчення питань доцільності переосмислення підходів до функціональної моделі здійснення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні має особливу актуалізацію, обумовлену не лише дослідницьким запитом, а й практичною необхідністю оновлення інституційних засад, удосконалення нормативної бази та впровадження дієвих організаційних процедур, здатних забезпечити прозоре та справедливе конкурентне середовище, що задовольняє особистий попит на задоволення конкретного різновиду фінансового інтересу споживача.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає у визначенні юридичної природи адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні у спосіб ідентифікації його нормативної та функціональної складових, з'ясування особливостей реалізації превентивних і реактивних заходів здійснення захисту прав споживачів, а також обґрунтуванні напрямків удосконалення механізмів адміністративно-правового впливу у зазначеній сфері.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– вперше виокремлено три паралельних дискурси наукової інтерпретації правового концепту «адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні» (самостійний, частковий і загальний) з узагальненням його сутнісної характеристики умовним розподіленням на нормативний та оперативний контекст, які репрезентують встановлення нормативних вимог (правил) виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні та реалізацію процедур контролю дотримання їхнього виконання, відновлення балансу соціальної справедливості у випадку виявлення відповідних порушень;

– вперше обґрунтовується, що система суб'єктів здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері виготовлення і розповсюдження реклами небанківських фінансових послуг в Україні може бути представлена за теоретико-правовим підходом як сукупність представників організації та реалізації заходів державного контролю, нагляду та сприяння у відповідній сфері, що включає не лише основних регуляторів і Антимонопольний

комітет, але й: 1) окремих органів виконавчої влади, які у межах компетенції та сфери свого відання реалізують загальнонаціональні або спеціалізовані повноваження у суміжних сферах, опосередковано впливаючи на перебіг досліджуваних процесів; 2) суб'єктів зміцнення глобальної фінансової стабільності, які впливають на формування наглядових практик у цій та дотичних сферах; 3) інших суб'єктів, які здійснюють превентивний контроль за дотриманням етичних, професійних та нормативних стандартів реклами (приміром, саморегулівні та медіаорганізації);

– вперше запропоновано виокремлювати інституційний, нормотворчий та організаційний напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні, які сукупно формують новий функціонально-цільовий підхід до забезпечення його ефективності, визначаючи самостійним явищем правової дійсності, що врегульовує окрему групу суспільно значимих та у деяких різновидах з таких – високо ризикованих суспільних відносин, у спосіб встановлення з боку держави оновлених нормативних правил, настанов і рекомендацій щодо виробництва, розповсюдження та споживання такої реклами, а також оптимізації контрольно-наглядових механізмів перевірки її відповідності законодавчим вимогам;

– удосконалено систему джерел об'єктивізації загальних і спеціальних нормативних вимог до реклами небанківських фінансових послуг в Україні, що сформована за комбінованим підходом, який поєднує національний та європейський регуляторні вектори.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права і процесу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *практичній діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства в частині оптимізації процедур здійснення адміністративно-правового регулювання у сфері реклами небанківських фінансових послуг в Україні;

– *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

– комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам

адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні;

- застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;

- аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;

- використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;

- послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;

- відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;

- рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Особистий внесок здобувача. Дисертація виконана Дяченко Олександром Олександровичем самостійно. Усі сформульовані положення та висновки є результатом особистих досліджень дисертанта. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей здобувача або відповідної наукової полеміки.

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки оприлюднено на трьох науково-практичних конференціях: «Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства» (м. Київ, 20–21 квітня 2023 року), «Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 7–8 лютого 2024 року), «Тенденції та перспективи розвитку юридичної науки сьогодні» (м. Київ, 16–17 квітня 2024 року).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації викладено у восьми наукових працях, з яких п'ять одноосібних статей опубліковані в журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; три – тези доповідей на науково-практичних конференціях та круглих столах.

Наукові праці Дяченка О.О., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Дяченко О.О. Східноафриканський досвід здійснення адміністративно-правового регулювання реклами небанківських фінансових

послуг. *Право та державне управління*. 2022. № 4. С. 378–383. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2022.4.56>

2. Дяченко О.О. Реклама як інструмент підвищення конкурентоспроможності надавачів небанківських фінансових послуг. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 12. С. 647–649. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/162>

3. Дяченко О.О. Нормативні вимоги до реклами небанківських фінансових послуг в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 4. С. 94–100. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.4.16>

4. Дяченко О.О. Регулювання реклами небанківських фінансових послуг: досвід членів міжнародної організації з захисту прав споживачів фінансових послуг. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 5. С. 49–54. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.5.10>

5. Дяченко О.О. Категорійно-змістова визначеність правового концепту «небанківські фінансові установи». *Правові новели*. 2024. № 24. С. 77–83. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2024.24.11>

6. Дяченко О.О. Спеціалізовані вимоги до реклами фінансових послуг. *Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 20–21 квіт. 2023 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 44–46.

7. Дяченко О.О. Реклама на ринку послуг: ідентифікація через призму об'єкта адміністративно-правового регулювання. *Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 7–8 лют. 2024 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 71–73.

8. Дяченко О.О. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток нормативних вимог до реклами небанківських фінансових послуг в Україні. *Тенденції та перспективи розвитку юридичної науки сьогодення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 16–17 квіт. 2024 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 136–139.

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам

до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дяченка Олександра Олександровича на тему «Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів Дяченка Олександра Олександровича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Дяченка Олександра Олександровича на тему «Адміністративно-правове регулювання реклами небанківських фінансових послуг в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 11, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувач Дяченко О.О. – не голосував.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

С.С. Овчарук